

Pretexte pentru lectură

Cu amintirile la licitație

de Daniel Luca

Volumul de versuri *Ad hominem*, semnat Nicolae Toma (Editura Eubeea, Timișoara, 2015), este unul al maturității poetice, rod al trăirilor (inclusiv aici și amintirile) acumulate de poet de-a lungul unei vieți.

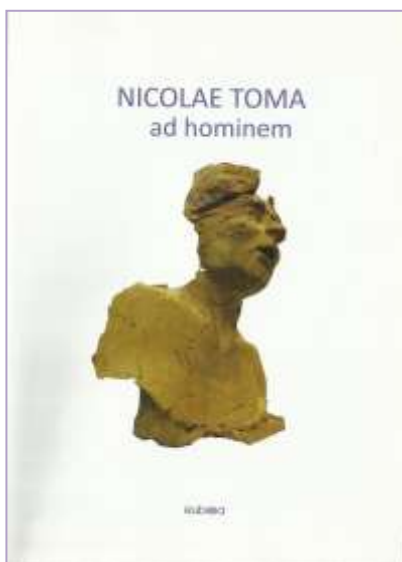
În consecință, oboseala acumulată este grea și gravă, însă firească, inerentă (oasele sunt „bolnave de nesomn bolnave de bolovanii / Prea multor taine ascunse dincolo de ochi”). Dar, propice scrisului.

Se poate spune că placheta de față este o odă dedicată femeii, iubirii („Iar ea care era femeia clipei / Profita și istovea fericirea-n speculații. / (...) / Era mereu alta în fiecare zi / În repetatele nesăbuitele ei porniri carnale”).

Femeia este asemuită cu o cameră („O cameră cum mi-am dorit / Să fii / În același timp / Înăuntrul ei și în afară”), un loc de odihnă și refacere al bărbatului. De altfel, femeia este perfectă în imperfecțiunea ei („Am nevoie de ea ca de uitare”) și tocmai de aceea se cere (a se citi „este obligatoriu”) a fi iubită („Femeia se iubește doar o clipă / E de-ajuns pentru o eternitate”).

Decă tot am pomenit de „eternitate”, trebuie precizat faptul că timpul este omniprezent în poemele lui Nicolae Toma, când aprig, de nestăvilit și neiertător („Mă temeam de clipa care trece / O clepsidră fără milă”), când acceptat și tolerat („Anii pe care-i port în mâini nu mai contează / Greutate lor se fărâmă de piatră”).

Revenind la iubire, în viziunea poetului aceasta trebuie trăită cu aceeași intensitate în fiecare clipă, chiar și atunci când intervine despărțirea: „Ne despărțim umăr lângă umăr / Dezorientați / Totuși ne iubim / Iar viața asta așteaptă să treacă / Parcă s-ar hrăni cu așteptare”. Iubirea face parte, așadar, din soarta omului, iar nehotărârea trebuie curmată: „Din întâmplare am nimerit / Între iubire și ne-iubire de parcă binele și răul / Se perindă veșnic”.

Pe de altă parte, fiecare om trebuie să-și ducă, aici pe pământ, propria cruce: „Adevărul și dreptatea / Crucea mea pe pământ”. Se pune întrebarea pe unde să o ducă? Răspunsul este: peste tot, omul fiind un drumeț perpetuu, pornit într-o călătorie inițiată, de la naștere și până la moarte: „Lasă-mă să mă întâlnesc / Cu mine însumi / În mine”.

Toamna, sinonimă cu așteptarea („Mereu o toamnă lungă”) și primăvara (când se destramă încrâncenarea) sunt anotimpurile

întâlnite în versurile lui Nicolae Toma, acestea fiind, de altfel, anotimpuri de trecere, intermediare, în consonanță cu experiențele sufletești ale poetului.

Focul este purificator, chiar izbăvitor, inevitabil și acceptat, dată fiind stăruința întru păcatul cuvântului („Stăpânul meu cel veșnic păcatul întru cuvânt”), văzut ca mijlocitor al adevărului.

Poemul care dă titlul volumului este așezat, strategic, la urmă și devoalează o luptă interioară, între credință și necredință. Pornind de la teoria logică „ad hominem”, potrivit căreia se atacă persoana și nu afirmația celui care a făcut-o, s-ar putea ajunge la o concluzie falsă, și anume că poetul este ca și Iisus și are dreptul la rugă: „Poetul asemenea lui Iisus își pune inima drept scut și cere / dreptul la rugă”. Or, nu este chiar așa: deși poetul, chiar în situația în care e răstignit „în cuie pe cruce”, face apel la credință, la suflet, rămâne la urma-urmei doar purtător de mesaj, purtător de rugă și nicidecum ruga însăși.

Poezia lui Nicolae Toma este densă, gravă, interiorizată chiar și atunci când este expusă și scoasă la licitație, trăită ca o evadare dar și ca, în același timp, o reîntoarcere la real. O călătorie și o discuție cu sinele.

Lupta cu timpul

de Daniel Luca

Se poate afirma fără reținere că volumul 67 cu subtitlul *poeme deznodate* de George Schinteie (Editura Art Press, Timișoara, 2016) este o luptă continuă cu timpul, acest dușman nevăzut, tăcut și feroce al omului („și nu ne dăm seama că stăm pe loc / într-o vânătoare de nemărginire”).

Se degajă din versurile cuprinse aici un puternic sentiment de tristețe, de melancolie („eram un fascicol de tristețe răzbătută dinspre lecturi”), cu izvorul în viața aspră de zi cu zi, care nu poate fi trăită în modul ireal, ci doar în cel real („mă desprind de pământ și plutesc cu ochii închiși / peste viața trăită într-o relativitate de necuprins”), cu toate năzuințele omului obișnuit („căutam permanent și nu găseam nicăieri / rama potrivită speranțelor”).

Suntem întâmpinați de dispozitive de măsurat timpul (clepsidra: „cineva alungă seara de pe ochii mei / lăsând clepsidra într-un colț intim”), binomul noapte – zi, cu etapele intermediare, seara și dimineața și cu inevitabila magie („coboară noaptea ca un vrej de tăceri”; „e o dimineață plină de întrebări / după zbaterea timpului în somn”), anotimpuri (primăvara, anotimpul bucuriei: „dincolo de primăvara aceasta / și singurătatea mă va prinde de mână”; iarna, anotimpul copilăriei: „sint încă mirosul de gogoși din copilărie / pe care mama le făcea în seri lungi și geroase de iarnă; dar și un anotimp universal, „suprem” i-am putea spune: „din lacrima anotimpului cerbii sorb lumină”), zilele săptămânii („duminică singură desprinsă / dintr-o săptămână tristă”).

Dacă în cele enunțate mai sus suntem în prezența unui timp cosmic și calendaristic, mai întâlnim în poezia lui George Schinteie un timp al credinței („timpul bisericii înălțate din rugăciuni”; „și inima îmi rupea nasturii de la cămașă / întărindu-mi emoția / că Dumnezeu îmi ia umbra în palme / și mi-o înalță pe-un nor”), un timp exterior („dincolo de mine - timpul”), dar și unul interior (împlinirea a 67 de ani, „întâmplare” care dă și numele volumului de față: „viața e o scară la care azi / cioplesc al 67 fuștel / care să-mi reducă

distanța spre cer”). Timpul interior este unul revelator, o călătorie inițiată spre marea trecere: împăcarea cu trecerea se întâmplă / în fiecare după-amiază pierdută sub nuc”).

Totodată, timpul este într-o strânsă relație cu spațiul. Marea creează o puternică senzație de necuprins („vocea mării se colora de așteptare”; „marea se scaldă în ochii mei / ca o ondină cu nuri răsfățați de timp”), la fel

și nisipul, deșertul („bâjbâi ca un orb fără reperi / prin cristalele nisipului neobosit de-nvârtire”), fie el real ori imginar („uneori mă-ndesam singuratic / într-un deșert de amintiri”).

De altfel, amintirile se constituie într-o veritabilă armă, chiar invincibilă, în lupta cu timpul, acolo fiind stocate, alese, o mulțime de evenimente de ieri și de azi, existând loc suficient și pentru cele de mâine („în clasorul timpului se-nghesuie întâmplările, fără vreo ordine sau prejudecată / din care copilării viitoare să țâșnească / purtând în dreptul inimii / portofelul inconștientei treceri / spre nemurire”).

Altă armă de temut este cuvântul, care nu va pieri niciodată, fiind un mesaj perpetuu către generațiile viitoare, fie el obișnuit ori poetic („rostogolesc o umbră în deșert / și-n urma ei se adună în tăcere / cuvintele rostite în alt timp”).

Și peste toate acestea își desfășoară larg aripile iubirea, pentru care timpul și spațiul sunt aleatorii: „îndrăgostiți discreți caută un sălaș în care cuvintele / sunt gata să zidească piramide de încredere” sau „tu încerci să ștergi razele soarelui / cu dragostea mea înnodată-n batistă / dinamitând lumina în care te pierzi”).

Poezia lui George Schinteie este una meditativă, interioară, punând în discuție eterna problemă a condiției umane, dar poziționată pe imagini spectaculoase atât la propriu (a se vedea ilustrațiile semnate Edith Torony), cât și la figurat („nopti de lumină și zile de-ntunerice / trec prin venele mele albastre / și duc după ele cuvinte / din care se-nfruptă în zori fluturii”). Totodată, este și o stavilă în calea timpului.